

გაზეთის ფასი:

საქონლის-მომწოდებელი მიიღება

თბილისში „დროშის“ რედაქციის კანტორაში, მელიქი-
შვილის და კაპ. სტამბაში, ხანის ქუჩაზე, მეფეთაძის სახ-
ლში.
თბილისის გარეშე მცხოვრებთათვის აღვნიშნავ: ВЪ ТИЛИСѢ. ВЪ
конторѣ редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“.
რედაქციის კანტორაში მიიღება ყოველ-გვარი განცხადება
სხვა და სხვა ენებზე. შასი განცხადების დაბეჭდვისათვის ჩვეულ-
ბრძოლის ასობით გაზეთის სტრიქონზე 8 კაპ.

დროშა

საკოლონო და სალიტერატურო გაზეთი.

განცხადება.

20 ივლისიდან მელიქიშვილის და კაპ. სტამბა და „დროშის“ რედაქცია იმყოფება ხანის ქუჩაზე, პოლიციის გვერდით, თავ. მიხეილ მეფეთაძის სახლში.

რედაქციის სახელი.

ხელის-მოწერა „დროშაზე“ ყოველ-თვის მიიღება. ამ გაზეთის დაბარება შეიძლება პირადად ან წერილობით.

რედაქცია უმოკლესად სთხოვს „დროშის“ ხელის-მოწერებს, რომელთაც გაზეთის ფული ჯერ არ მოუციათ, შემოიტანონ ეს ფული.

შინაარსი: მრავალფეროვანი ცნობა. შინა-
არსი მდიდარია გამოცხადება. თბილისის
ქალაქის რიგის მიმცემის სამართლებრივი
დანიშნულება — ხმამაღლად მიუცემს კრე-
დიტს. პოლიტიკა. ანდია. იტალია. ავსტრია.
აბისინია. ტელეგრაფები. — სალიტერატურო
ნაწილი: ზღაპრები განთავსდებიან პირველ-დროშის
სტენებში. სახანოვო განცხადება. ბიბლიოგრაფი-
ული ცნობა. პერძობითი განცხადება. შე-
ცდომა.

მისმა იმპერატორებმა შინაგარეშე და-
გეგმის ნამდვირად 12 აგვისტოს ლეიდი-
დან ტელეგრაფით ინება ცნობა, რომ მათი
შინაგარეშე თავისი შინაგარეშე სახლო-
ბით ლეიდაში მშვიდობით მიბრუნდა — გენე-
რალ — აღუტანის ბარონ ნიკოლაის სახელ-
ზე.

უმაღლესი მადლობის გამოცხადება.

ხელმწიფე იმპერატორმა, შემდგომ მისის
იმპერატორების შინაგარეშე მისი მთა-
ვარის ნამდვირად წარდგინების ყოველთ
სამეხტ კათალიკოსის პატრიარქისაგან, ტფი-
ლისის და ერევანის გუბერნატორებისაგან
მთადა მიმდობით მცხოვრებთ სახელით
და ტფილისის გუბერნიის თავად აზნაურთ
თავისაგან ყოველთ კეთილშობილთ სახელით
ამ წლის 25 მაისს მისის იმპერატორების
წილებულების სიცოცხლის სასწაულებრივ სი-
კვდილიდან განჩინების სიხარულის გამოთ-
ქმავედ უმაღლესად ბრძანა: შემოაღწიწულთ
პირთ ყუთელი მიდლობას ერთგულობის გრ-
ძნობისათვის.

თბილისის ქალაქის რიგის მიმცემის სა-
მართებლოდგან.

უმაღლესი სამსახურიდან გადამდგარმა გენე-
რალ-მაიორმა არცურუნმა ქალაქის რიგის მი-
მცემს სამართლებრივ მისცა განცხადება, რომ
მელშიც ამბობს, რომ წარსულს 1 ივლისს
საღამოზედ იქირავა იმან შეიდ მანეთათ 16 69
ნომრის ფაქტური მფარველით მოჯორზედ
წასასვლელად, ასე რომ საღამოზედ ისევ ქალაქ-
ში უნდა დაბრუნებულიყვნენ. მოჯორში რომ
მივიდა, მეფეთაძეს უთხრა უთუთო მზათ ყო-
ფილიყო 5 საათზედ, უკანვე ქალაქში გამო-
საბრუნებლად. საღამოზედ მეფეთაძე მივი-
და იმასთან მხოლოდ მაშინ, როდესაც იმისთან
გაგზავნილმა კაცებმა ძალა დაატანეს; ამას გა-
რდა ის იყო მთავარი; წამოხდის დროს თა-

ვტონი იმან ისე ძრიელ დაქანა თავდადებარ-
ზედ, რომ მუშა, რომელიც მაშინ ფაქტურში იჯ-
და, იძულებულ იყო გადამხმარეობა და გად-
მხმარებლის დროს ფეხი იტყინა; საქმე ისე მოვი-
და, რომ იმას — უფ. არცურუნს მუშა წამოხა-
ვანლად გაუხდა და ამასთან მთავარს მეფე-
თაძეზედ გამომდებით თვალ-ყური ეჭირა. რა-
დგანაც მეფეთაძეს სიმთვრალის გამო შე-
ძლება აღარ ჰქონდა, ცხენებს თვითონ მოე-
რეკებოდა, ფაქტურს თავ-დადებარზედ თვლე-
ბსაც თვითონ აკრავდა და ქალაქშიდნ სულ
ნაბიჯის სიარულით მოვიდა. იმან ქალაქიდან
უკანვე გაგზავნა ფეხ ნატყენი მუშა მოჯორ-
ზედ დროშით, ოთხ მანეთათ. უფ. გენერალმა
არცურუნმა ამ განცხადებასთან წარუდგინა
რიგის მიმცემს სამართლებრივ შეიდი მანეთი,
რომელიც მეფეთაძესათვის უნდა მიეცა, და
იხილა თავმინებებული მეფეთაძის (იხე-
შვიკების) ქცევის ყური ათხოვან და უწყო-
ბა მოაშლევინონ. გამომცემი: 1) რიგის მი-
მცემ სამართლებრივ წიგნიდან სხანს, რომ
16 69 ნომრის ბალთა, (ბილა) რომლითაც
ფაქტურის მუშაობის ნება ეძლევათ, მიუღია
მაღალკანს სიმონ პერესლავცევს. 2) შემოხ-
ნებულ განცხადებასთან წარმოდგენილი ფუ-
ლი, შეიდი მანეთი მიღებულია სამართ-
ლებრივ საზინდარისაგან და ჩაწერილია შემო-
სავლის წიგნში გასაგზავნელს ფულზედ 16
427 ნომრითა. 3) ტაქსაში და საქირავებელი
ფაქტურებისთვის და დროშებისთვის დაწეს-
ებულ კანონებში მოხსენებულია, რომ ქალა-
ქის ახლო მახლო, მოჯორამდინ და ან სხვა ქა-
როლაქს გარეთ ადგილამდინ, 12 ვერსტზედ,
რომელს კუთხვებდაც უნდა იყოს, დაუფარე-
ბელი დროშის ფასი არის 5 მანეთი, ხოლო
დაფარებულია 6 მანეთი; ამ კან-
ონებისავე 1 მუხლში ნათქვამია: მეფეთა-
ძე, ან მედროშე რომელიც დაუწყებს მქი-
რავებელს მომატებული ფასის თხოვნას ტაქ-
სის წინააღმდეგ, წაერთმევა ჯარიმა პირველ
შემთხვევაში 15 მ., 2-ეთ — 30 მან. და 3) 35
მან. და აღეკრძალვის ქალაქის სამართლებრივ
გადაწყვეტილობით ფაქტურის ან დროშის
გაქირავება; 2 მუხლში სხვათა შორის სწერია:
თვითვეული მეფეთაძე ან მედროშე უნდა
იყოს ფხიზელი და არა ნასვამი; ცხენები უნ-
და ჰყვანდეს კარგათ გახდნობით, მთხალები
არ იყვნენ, სწორე სიარული ჰქონდეთ და თა-
ვის წართმევა არ იცოდნენ. მინც ამ კანონს
არ აღასრულებს წაერთმევა ჯარიმა პირველ
შემთხვევაში 15 მან., მეორეთ 30 და მესამე
35 მან. და ამასთან აღეკრძალვის ქალაქის
სამართლებრივ განკარგულებით ფაქტურის
ან დროშის გაქირავება. 3 მუხლში: ფაქტურ-
ის ან დროშის ძრიელ ჰენებისთვის ქალა-
ქის ქუჩებში, ყვირილით, კიყინით, სიმღერით
და შტეგნით მეფეთაძე ქალაქის პოლიც-
ისაგან მიეცემა სასჯელს ამეების დაშლისთვის.
მუხლი 5-თე: რასაკვირველია, რომ საათობით
ან მთელი დღით ნაქირავებმა ეკიპაჟებმა უნ-
და მიიყვანონ მქირავებელნი დანიშნულს
ალაგას; მაგრამ მთელი დღით ქირაობის დროს
ფასი მორიგებით უნდა იყოს და ამისთვის
ფასი ტაქსაში არ არის დანიშნული.

რეგის მიმცემი სამართლებრივ ხელდას, რომ
მეფეთაძე 16 69 ნომრის მქონებელი, რომ

მელიქ არის მოჯორამდინ მაღალკანს სიმონ
პერესლავცევს, დამნაშავეა. პირველად იმან
რომ თავის დროს არ მისულა უფ. გენერალ
არცურუნთან; მეორეთ — მთავარი ყოფილა; მე-
სამეთ-მეტი ფული უთხოვანია და მეოთხეთ-
ფაქტური თავ-დადებარზედ ძრიელ დაუქე-
ნებია, და ამ მიზეზით არცურუნს მუშას ფეხი
უტყენია. თუმცა შემოხსენებული ტაქსის და
კანონების დარღვევისთვის ღირსი იყო ეს მე-
ფეთაძე მისციეიყო სამგვარს სასჯელს, მაგ-
რამ რადგანაც მესუთე მუხლის სიტყვით მთე-
ლი დღის ფასი მეფეთაძის და მქირავებ-
ლის ურთი ერთის მორიგებით შეიძლება იყ-
ოს და მაშასადამე პირველ შემთხვევაში სა-
ხელდობრ — მომეტებული ფასის თხოვნაში
ტაქსის წინააღმდეგ, არ შეიძლება დაისაჯოს,
ამისთვის სამართლებრივ 1867 წლის 18 ივ-
ლისს შემდგარის ჟურნალის დაწესებით გადას-
წყვიტა: შემოხსენებულს მეფეთაძეს სიმთე-
რალისთვის წაერთმოს ჯარიმა პირველ შემთ-
ხვევაში 15 მან., და მეორეს 3 ნაწილის
კომისიარს ეს ფული გამოართვას; ვინც იბა-
უარი სიტყვას ფულის შემოტანაზედ მეფე-
თაძე, ნება მიეცეს კომისიარს პოლიციაში
წაიყვანოს და იქ დაატუსაღოს, მინამ ფული
გამოკრთმოდეს. მთავადმართებელ დაქენ-
ბისთვის კი, რომლის მიზეზითაც უფ. არც-
ურუნს მოსამსახურემ ფეხი იტყინა, თუმცა
რიგი იყო დასაშლევინებელს სასჯელს მის-
ციეიყო მეფეთაძე ქალაქის პოლიციისაგან,
მაგრამ აწყო დროში სამართლებრივ მართ-
სჯერდება უმაღლესს სასჯელს — ფულის გა-
დახდევინებას.

თბილისი. 15 ივლისს, საღამოს 8 საათზე
თბილისის საზოგადო სამართლებრივ ხმო-
ვანების მიუცილებელი კრება იყო (чрезвычай-
ное заседание). თუმცა ეხლა იმისთანა დროა,
როდესაც ქალაქში მცხოვრებნი, სხვა და სხვა
მიზეზების გამო, დაფანტულნი არიან და ქა-
ლაქში არ იმყოფებიან, მაგრამ ამ დღეს კრე-
ბაში მოგროვდა 53 ხმავანი. ამ საღამოს
გაიხსიკა ის პირობები, რა პირობებითაც
უნდა გაიცეს იჯარით სატივე. პრეზამ ერ-
თის ხმით დაწყდა, რომ, რადგანაც აღრინ-
დელს მოჯორადეს 12 ივლისს გაუთავდა
ვადა, დანიშნოს ახალი ტარგი ამ იჯა-
რის გასაცემისთვის, იმავე პირობებით, რა
პირობებითაც აქამდინ იყო მიცემული.

მეორე კრება იყო 17 ივლისს, საღამოს. ამ
კრებაში მოგროვდა 34 ხმავანი. აქ გაიხ-
სიკა ის წინააღმდეგ თუ რა რიგით მიეცეს
ცხენებზე ასაღები ხარჯის აღების იჯარა. ქა-
ლაქის თავმა წარუდგინა ხმავანებს თბილი-
სის საზოგადო სამართლებრივსაგან შერდგე-
ნილი პირობები, რომლითაც უნდა გაიცეს
იჯარით ცხენებზე ასაღები ხარჯი. პრეზამ ზო-
გიერთი პირობების ალაგები გამოცვალა და
ერთის ხმით დაწყდა, რომ ეს ხარჯი იჯარით
გაეცეს.

18 ივლისს იყო მესამე კრება. ამ კრებაში
უ. ქალაქის თავმა კრებას წარუდგინა უ. სი-
მენის და იმის ძმების წინააღმდეგ, რომელ-
ნიც სთხოვენ თბილისის საზოგადო სამარ-
თებრივს მისცეს იმან თბილისის გაზეთი გა-
თონ. ამ წინააღმდეგებში, სხვათა შორის, არ-
ის ნათქვამი, რომ თბილისის საზოგადო სამ-

მართებრივ შეეცვრას იმან, სიმენს და ძმებს,
50 წლით. მითო გაზეთის ფარანზე ქალაქმა
უნდა აძლიოს 24 მანეთი და ქალაქმა იმან
უნდა მისცეს იჯარით თავისი ნავთის ორმო-
ები, რომელნიც ნათლუხის ქვეით იმყოფები-
ან, იმ ფასით, რა ფასითაც ეხლა აძლევს ქა-
ლაქი იჯარით სხვა პირებს. ხმავანებმა მოი-
სმინეს ეს წინააღმდეგ და უმეტესმა რიცხვმა
წარმოთქვა აზრი, რომ, რადგანაც ეს ქალა-
ქისთვის ახალი და ძნელი საქმეა, ამისთვის
გადიდვას გასაჩხრკავთ ოკტომბრის კრების
დროს, როდესაც მომატებული ხმავანები შე-
იყრებიან და მინამ ამ საქმეს ცოტადდეს
ახლო შეიტყობენ. უ. ქალაქის თავი ამ აზრს
არ დასთანხმდა და იმასა ჰსურდა, რომ კრე-
ბას გაზეთის საქმე ეხლავე გაეთავებინა. ამ ორ
აზრზე კენჭი ჩამოატარეს და უმრავლესი კენ-
ჭი გამოვიდა პირველ აზრის თანახმად — რომ
გაზეთის საქმე ოკტომბრის კრებამდინ გადიდვას.

პოლიტიკა.

კანდია. Journal de St-Petersburg-ში იწე-
რებიან ათინიდან, 13 (25) ივლისს შემდ-
გამს ოსმალბების ბოროტ — მოქმედებაზედ
კანდიაში: „მრავალი და აღმაშფოთებელი ბო-
როტ — მოქმედება შეასრულეს ოსმალბებმა
კუნძულის აღმოსავლეთის ნაწილში, განსა-
კუთრებით სოფლებში: ალხოხორში, წმ. პრა-
სკოვიაში, სკილოსში და სხვანა. 150-ზედ
მეტი დედაკაცი და ყმაწვილები არიან და-
ხოცილები ოსმალბების სალდათებისაგან. უც-
ხო-ქვეყნის ვიცე კონსულმა ირაკლიონში
წინააღმდეგობა გამოაცხადეს ამ ბოროტ — მო-
ქმედებაზედ და საჩქაროდ კონსულს შეატ-
ყობინეს კანდიაში. კონსულმა ენერგიული
წარდგინება გაუგზავნეს სერვერ — შეფნდს, მა-
გრამ იმან შემოუთვალეს, რომ მთავრობა
ულონო არისო სალდათების ცუდი-ქცევა შე-
ყენოს. ამ პასუხის შემდეგ კონსულმა იტა-
ლიის ორთქლის გემი გაგზავნეს პირეაში იმ
განზრახვით, რომ იქიდან ტელეგრაფით სწო-
რე ამბავი შეატყობინონ თავიანთ მართებ-
ლობაზედ. მხლა მე ხელში მაქვს შრანციის
კონსულის დევეშა, რომელშიაც ესე სწერია:
„მუხლზედ დაიწყეს დედაკაცების და ყმაწ-
ვილების ხოცვა. მთავრობა სრულებით უძა-
ლოა მღელვარება მოსპოს და თავისი ჯარის
ცუდ-მოქმედება შესწყვიტოს. ძაღთ მოყვა-
რებმა მოითხოვეს დაუყოვნებლივ ომიანობა
მოისპოს ან არა და დედაკაცი და ყმაწვი-
ლები საბერძნეთში გადაიყვანათ. ჩემმა ამა-
ნაგებმა: ანგლიის, რუსეთის და იტალიის კო-
ნსულებმა სრულებით ერთგვარი ტელეგრა-
მები გაუგზავნეს თვისთ მართებლობათ ამ სა-
ქმეზედ.“ ამ ბოროტ — მოქმედებისაგან უკმა-
ყოფილო ქმნილთ ოსმალბებმა კი წინააღმდე-
გობა გამოაცხადეს სასტიკობაზედ. რამდენიმე
ახლოგზადა ოსმალბების აფიცრები, რომლებიც
უთუთო მერობაში მიიღებდნენ განათლებას,
და სამხედრო ექიმები დაეთხოვნენ სამსახუ-
რიდან იმ მიზეზით, რომ არ შეუძლიანთ იმ
ჯარში სამსახური, რომელიც ამისთანა საქმე-
ებით თავის თავს ლაქს სდებს.“
ორთქლის გემების „კანდიის“ და
„მპირის“ პირეაში მოსვლა.
შველამ ვიცით, რომ ანგლიაში მცხოვრე-

ბლებმა ელონებმა მოაპოვეს ორი ახალი ორთქლის გემი, რომლებმაც იმ ნაირივე შემწეობა უნდა მისცენ კანდილებს, რაწარსაც „არკადიონი“ აძლევს. მხოლოდ ეს ორთქლის გემები „მანია“ და „მარიო“ პირველი მოვიდნენ და 4 (16) ივლისს ელონების ორთქლის-გემების კამპანიას ჩაბარდნენ. ამ დღეს იმათ შემოხსნეს ანგლიის დროშა, და მლონის დროშა გაუკეთეს. „არკადიონმა“ იდღესასწაულა იმითი მისვლა და ოცდა ერთ გზის ზარბაზანი დაუკალა.

წარდგინება კანდილების საქმეზე და კანდილების გამარჯვება.

პონსტანტინეპოლიდან გაცნობებენ 31 ივლისს, რომ რუსეთის, ფრანციის პრუსიის და იტალიის ელჩები ძალას ატანენ პორტას მანდიაში კამპიისის გაგზავნაზე და საქმის გამოსაძიებლათ. ალი-ფაშას არ უნდოდა ამ საქმის პასუხის გებაში ჩაერბილიყო და ამისთენ უცხო ქვეყნის სახელმწიფოების წარმომადგენლებს სთხოვა, რომ სულთანის პონსტანტინეპოლში მოსვლამდინ დაიცადონ.

ათინადგანაც იწერებინ 1 აგვისტოს, რომ კანდილების წინამძღოლები პორანეოსი და ზიმრაკი ოსმალებს ირაკლიონის სიმაგრეებიდან არ უშვებენ. მერ—ფაშამ ვერსად ვერ გაიმარჯვა და ამისთვის განზრახვა აქვს სფაქას თავი დაანებოს და სელინოში წავიდეს. მეშვედ—ფაშამ და რეშიდ—ფაშამ უარი სთქვეს სფაქის დაპყრობაზე და უკან დაბრუნდნენ. კანდილების ცოლშვილი გამოდიან კუნძულიდან რუსეთის, ფრანციის და იტალიის სამხედრო ხომალდებით.

იტალია. ნეაპოლის გაზეთში „Italia“, 27 ივლისს სწერენ, რომ ბრძანებისა შემდგომ, რომელიც ზღვის მინისტრმა მიიღო ტელეგრაფით, რამდენიმე ხომალდები ზღვაში შევიდნენ. ხომალდების კამანდირებმა დაბეჭდილი ქაღალდები მიიღეს და იმათ ისინი საში საათის შემდგომ უნდა გახსნან, როცა ზღვაში იქნებიან და ხმელეთს დამორბებიან. შიქრობენ, ვითომც ეს სამარო გემები რომის სამზღვარზედ გაგზავნათ. ბაზეთი „Movimento“ ამბობს, რომ მთავრობამ იტალიის საკაროლოში ბევრგან და განსაკუთრებით შიმრაში ბლომათ თოფები იპოვნა, და არიციან ისინი ვისი კუთვნილნი არიანო. ტელეგრაფი გაცნობებს კიდევ, რომ შლორენციის გაზეთების სიტყვებიდან სჩანს, რომ რომში გაუწყვეტილ რევოლუციის მზადება არის.

ზღვებ—კაცების ღელვა რომის მახრაში. რომის გაზეთებში სწერენ, რომ 4 აგვისტოს ღამე 200 გლეხი-კაცი მელეტარის სოფლიდან შეიყარნენ ერთს ალაგას, რომელსაც Competto-ს ეძახიან იმ განზრახვით, რომ რამდენიმე მებატონის მამული დაიპყრან და შემდგომ თავისთინ აეთონ. მთავრობამ ენერგიული ზომა მოიხმარა და ეს თაბუნნი ჩქარა დაფანტა; ამის მოთავეც დაიჭირა. ჰარის თავის დროს ალაგზედ მოსვლამ—ამბობს რომის გაზეთი—და ცხრა მოთავე კაცების დაჭერამ წესი ჩქარა აღაყენეს; უბედურების მომსწავებელი იმედი გაღუწყდათ ბოროტის მზრახველთ, რომელთაც ეს ხალხი შეაქუჩეს იმ აზრით, რომ უფრო დიდი საქმე დაწყეთ.—ეს უწყობდა ღირსია ყურადღებისა, ამისთვის, რომ ეს პირველი მაგალითია, რომ რომში ხალხს ღელვა მოეხდინოს მიწების დაყოფაზედ.

აესტრიის შეიარაღების ხმა. მაშინ როდესაც პრუსიის და შრანციის გაზეთები აცხადებენ მშვიდობას, რომელიც მტკიცდება პრუსიის და შრანციის რეზერვების სახლებში დაბრუნებით, აესტრიის ბრესლავის გაზეთის კორესპონდენტი იწერება აესტრიის განუწყვეტელთ იარაღის მზადებაზედ. ამ კორესპონდენტის სიტყვით, შენიდგან გაგზავნეს ამ უკანასკნელ დროში ბლომათ სხვა და სხვა გვარი იარაღი, საშადისი და ტყვია წამალი მლო-

მუსში, იოზეფშტატში და ტენიგრეცში, ეგრეთვე გამაგრებულ კრაკოვის ბანაკშიაც. როდესაც ეს იარაღი დანიშნულს ადგილებში მიიტანეს, ღამე დაბინავეს, რადგანაც უნდოდათ ეგრების გაეგრა და საიდუმლოთ დარჩენილიყო. პორესპონდენტი კიდევ უმატებს ამას, რომ კრაკოვში ძირელი სიმაგრეები კეთდებოდა და იქაურს კაზმატებში რამდენიმე თვე არის სამარო იარაღი გროვდებოდა.

აბისინია. რადგანაც ცხადთ სჩანს, რომ ანგლია ემზადება აბისინიის იმპერატორის თეოდორესაგან დატყვევებული ანგლიელების გასათავისუფლებლათ, გაზეთმა „Patrie“ დაბეჭდა შემდგომი წიგნი, მოგზაური გრაფი ბისსონისაგან გამოგზავნილი. „საჩქაროთ გაცნობებთ ამბავს, — იწერება გრაფი ბისონი—რომელიც მე ზონდარიდან და იმის ახლო მხარეებიდან შევიტყე. მაგრამ ნება მიბოძეთ წინათ მოვიყვანო რამდენიმე შენიშვნა: 1866 წელს ოკტომბერში ანგლიის მმართველობამ მეორეთ გაუგზავნა იმპერატორს თეოდორეს მოციქულობა. ამ მოციქულობის თავნი იყვნენ პროტესტანტი, შვეიცარიელი მქადგებელი, უფ. შლადი და პოლოკენიკი მერვეტიერი; იმათ წაუღეს აბისინიის იმპერატორს მისართმეველათ ერთ მილიონ ფრანკთ ღირებული მაშინები და თან წაიყვანეს იმპერატორთან თორმეტი მაშინის ხელოსანი აბისინიაში დატყვევებულის ანგლიელების დასახსნელათ. ანგლიის უცხო-ქვეყნების სამინისტროს ეგონა საქმის კარგათ დაბოლოება, მაგრამ აბისინია შორს არის და ამისთვის იქიდან გამოგზავნილი აფფიციალური ცნობები უფრო ტყუილები იყვნენ; ამ შემთხვევაში მთავრობის შეცთომილება მიუცილებელი იყო. ამის გამო საკვირველი არა არის, რომ მთავრობამ ჩვენს რჩევას არა ფერი ყურადღება არ მიაქცია და კუბი და იხშო ჩვენს გაფრთხილებაზედ, რომელსაც არა ეზოგადელი ჩვენის ყოფნის დროს ლონდონში. ანგლიის გაზეთები International, Standarel, Times და სხვ. დამტკიცებენ ყველას, რასაც ჩვენ, კაცთ—მოყვარული გრძნობით აღძრულნი, ეცდილობდით. ჩვენ წინადადებით მთავრობას ტყვეების განთავისუფლება მხოლოთ პირობის დადებით; ჩვენ შეგვიძლიან ეს დავამტკიცოთ. იქნება ეხლა კი ინანონ, რომ ჩვენი სულგრძელი და უანგარო სამსახური უარ ჰყვეს, ამისთვის რომ საქმე იმნაირათ წავიდა, ან ომში უნდა დაწყონ იმპერატორს თეოდორესთან, ან არა და მიანდონ ტყვეები თავიანთ ბნელს ბედისწერას. ახლა მიუბრუნდეთ ზონდარადგან შეტყობილს ამბავს. ნეგუსი—როგორც მონიტრმა გამოაცხადა—ორმოცი ათასის კაცით ღებრა—ზობორის მთის ძირში დგას. მაგრამ მარტო ესენი არ შეადგენენ იმის ჯარს. სხვა დასტები ებრძვიან რამდენსამე ინსურგენტების-განდგომილების—წინამძღოლებს, რომლებიც ძირელ დიდილნი ბუბესის ჯარისაგან აკლების შემდგომ. თორმეტი ათასი მხედარი ზონდაროს და მატამის ან ბალაბატის შუა არიან დაბინაებულნი. ამდენივე ჯარი არის ტიგრეში. თეოდორემ კარგათ იცის, რომ ანგლიას ომის დაწყობა უნდა იმსთან, მაგრამ მაინც დამშვიდებული არის და უშიშრათ ელის ომს. იმან კიდევ მოახდინა განკარგულება ენერგიულათ გამაგრან ვიწრო გასავალი ადგილები, გზები, ღელეები და სხვ., გაფუჭონ უიმისოთაც ძნელი სავალი გზები, მოსწონ ქალაქები და სოფლები, მოწამლონ წყალი ოთხეხთ მძოვრებით, მოსპონ ტყეები ცეცხლით და რკინით, შეაყენონ მტერი თვითონაბიჯის გადაღმაზედ და სულ უდაბნოთ აქციონ გზები, რომლებზედაც შემოსული ჯარი დაპირებს წამოსვლას. როგორც წინათაც მოგწერეთ მე თქვენა, აბისინიაში დედაქალაქი არ არის; ასრე უსურვებია იმპერატორს. სიმაგრეებიც არსად არ არის; ამის გამო შესულს ჯარს არ ექმნება შეძლება სადმე გა-

მაგრდეს და ეგრც დასამარცხებელის ჯარისაგან შეგროვილს სამარის იარაღს სადმე იპოვნის. მაგრამ, არა; რომ ჩვენ უსწორობა არ გვაყვედრონ, ეიტყვიტ, რომ აბისინიაში ერთი სიმაგრე არის—ეს თვითონ იმპერატორია. იმპერატორი თვითონ არის სიმაგრეც, დედაქალაქიც, და მთელი აბისინიაც. დანარჩენს შეადგენენ: მიწა, წყალი, ხეები და სხვა არაფერი. იმპერატორის კარავის გარემოთ ერთს ღამეს გაჩნდება ხოლმე ძირელი ქალაქი, და ხელმწიფის ბრძანებით ერთს სათშვიე გაქრება. ამისთინ თეოდორე ეტყვის ხოლმე თავის კარის პაცებს მზაკარის აფრიკანული ღიმილით, რომელიც იმან ხშირათ იცის: „ანგლიელები ნახვენ აქ იმას, რაც თავის ღღეში არ უნახეთ: მავალს მზეს. მართი ამის ნახეც ღირს იმათ,—რომ აქ გეწვივნენ“. როგორც უკანასკნელი განკარგულებისაგან სჩანს, იმათი ჯარის დაწყობილება ეს არის, რომ სხვა და სხვა გვარის დანაკლისით, ავით მყოფობით, სასწრაფოთ შორის გზის გავლით, სიტხით, ღამ ღამე თავს დასხმით ანგლიის ჯარი მოაუძღვრონ და არიონ დაგდაწყებული ომი იმათ არ აუტყონ, მინამ ყველა ღონისძიებას არ მოიხმარებენ გასამარჯვებლათ. შევლა ეკლესიებში და საზოგადოების შეკრებებებში ქადაგებენ, რომ მტერი პირობს ჩვენს მამულში შემოსევისა იმ განზრახვით, რომ შოვლად წმინდა ღვთის მშობლის სამღრთო ღვთის—მსახურება დაამხოს, რომ იმას მუსულმანებთანა აქვს კავშირი და იმისთან ერთათ მოქმედობს; მთელი აბისინია ისრე ერთათ უნდა აღდგესო, როგორც ერთი კაცი, ან არა და უნდა რჯული დაკარგოსო. იმპერატორმა ხერხიანის ქცევით თავისი უწინდელი წინააღმდეგები უმეტესი ნაწილი ისრე დაიხლოვა და ერთათ შეყარა, ხალხში ფანატრში—ცოდნორწმუნებო—განადიდა. სასულიერო იმას ბაძამენ და მხარს ახამენ გულმხურვალეთ ხალხში ქადაგებით: „სახალხო ომი, ყველა ადგილს მტრის მომსერელი დაუნანებლათ და დაუნდობლათ. ომში მომკედართ მამაცთ—სამოთხე და უკედეება. სოცლებს—გამარჯვება. ხოლო მხდალთ და მამულის ორგულთ, თუ ესრეთები ჩვენში იპოვებიან,—დაუსრულებელი ტანჯვა ჯოჯოხეთში.“ შიქრათ ხელში ჯვარი და ქადაგებენ ამას ყველა ხალხში აბისინიის სამღელდლონი. ამისთანა შემთხვევაში, აბისინელებთან სამართა მარტო ორმოცდა ათი ათასი ჯარი არა კმარა. შიქრობა, მითომ თეოდორე შეაშინონ უკანასკნელის პირობის დადებით მორიგების დროს (უღტიმატუმიტ)—სიგივე არის; ეს იმისი ნიშანი იქმნება, რომ ამ შემდგომის, გულადის და თავისი სიტყვის გამყვანის კაცის ცნობა არა ჰქონათ. ანგლია თავის წადილს ვერ აღასრულებს და აბისინიის გზებს ტყუილათ თავისი დახოცილი ჯარით გაასესბს. ანგლიელი ტყვეები, როგორც გეწვივნენ, ეხლა უფრო დიდს შევიწროებაში არიან და უფრო ცუდათ ეკიდებიან, იმათ, მინამ წინეთ. რასაკვირველია რომ ეს ასრე იქმნებოდა. შევლანი, და ამათში თვით ნეგუსის მახლობელი მრჩეველნიც, იმ აზრისანი არიან, რომ ტყვეებს მაშინვე თავი მოეკეთათ, თუ მტრის ჯარმა ერთი ფეხი აბისინის ქვეყანაში შემოადგა. თეოდორესაგან დაწყებული საქმის შეცვლა მოუფიქრებელია. როგორც ის იტყვის, უთუოთ ისე უნდა იყოს. ანგლიის საქსავდიცია ჯარი ეგრც აბისინიას დაიპყრობს, ეგრც იმპერატორს თეოდორეს ჩაიგდებს ხელში, და ეგრც ჯარის ხარჯს რითიმე შეავსებს. ანგლია ამ შემთხვევაში მხოლოთ ამას შეეყრება: დახოცივნებს უბედურს ტყვეებს. აი რა შევიტყვებ ჩვენ და რა სურს ჩვენს კაცთ მოყვარე გულს ჩქარა აცნობოს კაროლევა მიტროიას მრჩეველებს.

20 ივლისს აბისინიიდან მიიღეს ლონდონში (აღენით) ფრად სასამოენო

ანგლიის პუბლიკისათვის, ამბავი თუმც ეს ჯერ კიდევ უნდა შემოქმედის და გაშინჯოს. როდესაც იმპერატორი მიეცდარე სდენიდა თავის განდგომილების წინამძღოლებს, იმას შეუტყეს გზა იქითკენ; სადაც ანგლიელი ტყვეები იყვნენ დამწყვედულები, და ამისგამო ანგლიელები იმის ხელში აღარ ჩაცვიდებიან. მხოლოთ ამის გაგება არის საჭირო, განდგომილები ხომ არ მოინდომებენ ეს ტყვეები ძალით თავიანთ სამსახურის ქვეშ ამყოფონ. თუგინდასე იყოს, ტყვეებს ტანჯვა დროებით მაინც შეუმსუბუქდებათ. ლონდონის გაზეთის „Independance Belge“ კორესპონდენტის სიტყვით, მინისტრების რჩევამ კრებაში 2 აგვისტოს გადასწყვიტა, რომ ექსავდიცია მოამზადონ აბისინიაში გასაგზავნელათ, მევიატე ამოირჩიეს სამარო იარაღის და სხვს და სხვა საკიროების შესამზადებელ ადგილათ. ამ აზრით—ამბობს კორესპონდენტი—კიდევ გაგზავნეს დეპუტები ეგვიპტის ვიცე კაროლთან და ინდოეთის გენერალ—გუბერნატორთან. ძირელ შესაძლებელია, რომ ამ უკანასკნელმა აღენიდან მოსულმა ამბავმა დააშლევინოს მართებლობას ექსავდიციის გაგზავნა, რადგანაც ის სრულებით საჭირო აღარ იქნება.

ბ ე ლ ე ბ ა მ მ ე ბ ი,
პეტერბურგში მიღებული.

პონსტანტინეპოლი, 26 ივლისს (6 აგვისტოს). (აღესით) ბოლგარიის საქმე ოსმალთს მთავრობას ძირელ აწუხებს; მაგრამ ის მაინც თანახმა არა ხდება კანდიაში და ან სხვა მახრებში გაგზავნას კამპისა საქმის გამოსაძიებლათ.

ამერიკის ელჩი პორტას ძალადატანებით სთხოვს, რომ ის კმაყოფილი გახადონ და აღმირალს ისერვს გადახდევინონ ამერიკის კონსულთან რუსეთის კონსულისაგან მიწერილი წიგნის გახსნისთვის.

— 29 ივლისს (10 აგვისტოს). ოსმალთს 25 ივლისს (7 აგვისტოს) სულთანი პონსტანტინეპოლში დაბრუნდა. დიდის ამბავი მიეგებნენ. სამს დღეს იდღესასწაულეს იმისი მისვლა ილლუმინაციებით და შუშხუნებით.

აღმსსა, 29 ივლისს. ბოლგარიიდან იწერებინ განდგომილი ბოლგარელების ოსმალთს ჯართან შეტაკებაზედ. ბოლგარელებს მოუყვდათ ასი და ოსმალებს ორასი.

შვილისში მიღებული 13 აგვისტოს.

ხელმწიფე იმპერატორი დაბრუნდება პეტერბურგში 25 სექტემბერს. 11 აგვისტოს ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე ლივადიაში მოვიდა.—პრუსიიდან გაცნობებენ, რომ ზალცბურგში ნაპოლეონის და პესტრიის იმპერატორის ერთმანეთის ნახვის აზრი ნამდვილათ ის არისო, რომ სამხრეთი—გერმანიის კავშირი დაარსდებოდა და იმათში აესტრია მოაწილეობას მიიღებოდა.

გლმთა განთავისუფლების პირველი დროების სენამი.

I.
(მთავი მიროვლის პოსტდენიკს; სტოლი დგას ზის მიროვლის პოსტდენიკი, რამდენიმე გლეხ-კაცი დგას, ორი მებატონე საამებზედ სხედან.)

პოსტდენიკი. აბა გლახა პრიაშვილო! რადგანაც შენ ყველაზედ წინ მოხვედი, შენ უნდა ჰსთქვა, რა საქმე გაქვს ჩემთან.

გლახა პრიაშვილი. მენა, შენი პირიმი, გლახა პრიაშვილი გახლავარ, როგორც მოგესხენებოთ. პაპაჩემი აზნაური გხლებით ნუგზარ ერისთვის დროსაო, სისხლის წვიმების დროსაო. ასე ამბობენ, თორემ მენა ეგ ამბავი საიდან მეცოდინება. დიდხნის კაცი ვიყო, კიდევ პო, მაგრამ მგარი ესა, რომ არა ვარ დიდხნისა. ბატონი ჩემი—ი დამოახერა ღმერთმა,—სულ არ მაეწყვება, რომ ეხლა

მგან გლესს არა ერგოს რა და თუ იმისგან მარგულებს რასმეს, ეგ თქვენ იცით. ძალად-
დის დაწერით რომ არ შეგაწუხოთ განა უქა-
ლადლოთ კი არ დაგჯერდებით. მერგოს რამეს..
რა უნდა ერგოს ჩემს ყმასა ჩემგან? რა ჩემი
ძმა არის? შენც არ მამიკედ, მე ახალი ოქ-
მი არ ვინდობო. აბა რა? მეთერეკლეს ოქმი
იქით მიადგო და ახალი დაწერეს. შოვლად
მოწყალე ხელმწიფემ ინება ყმა გაანთავისუფ-
ლა, მიწა, ბძანა, ბატონისა არისო. მე ჩემი
ჩამაბარეთ, მაგას თავისი თავისუფლება მიე-
ცით. აღარც ოქმი და აღარც დავიდარბა.
მშვიდობით და გამარჯვებით. არა, ჩემო რძა-
ლო?

მერივი. ღიახ, თქვენმა მზემ! თუ მართალი
გნებათ, მართალიც ეგ არის.

პოსრედნიკი. მცირე მამულიანი მებატონე
ხომ არა ბძანდებით? სულ რამდენი დღის მი-
წა გექნებათ?

მერივის მასლი. (ასე გონა ეწინაა) მცირე
მამულიანი რად ვიქნები? (ტრაბახობით) მესულ
ცოტა რომ ვესტევა ერთი ოთხას ხუთასიოდ
დღისა მეტი მაინც მექნება.

მერივი. (პოსრედნიკს) წიგნში ჩაწერეთ, შენი
ჭირიმი, ჩემი ობლები ნუგეშო, რომ ნახე-
ვარი ჩემის ობლებისა არის.

მერივის მასლი. ახლა, ჩემო რძალო, რა
არა; მაშინვე პირში მივარდები ხოლმე კაცსა.
(ჩუმად) ვატყუებ.

მერივი (ჩუმად) მეტყუადი, შე დალოცვილო,
ხმას ამოვიღებდი? (ხმაღლა) ღიახ, მართა მა-
გის წილად ხუთასისა რომ არ იყოს, არც კი
ზევრით ნაკლები იქნება. მაგრამ მაინც და
მაინც კი ერთი მაგოდენა ჩემს ობლებს უნ-
და ერგოს. წიგნში ჩაწერე, შენი ჭირიმი, რომ
მთავრობამ იცოდეს.

პოსრედნიკი. მე იმისთვის გკითხეთ, რომ
თუ ვინცაბა სამოცს დღეზედ მეტი არ გე-
ქნებოდით, მაშინ ნება გქონდათ ამ ორის
წლის შემდეგ თქვენს ნაყმეებისათვის ჩამო-
გერთოთ მიწები სრულიად. ღა ეხლა კი ჩა-
მორთმევა მაინც და მაინც არ შეიძლება.

მერივის მასლი. (წეროვით) რა არის, ჩემო
რძალო, პირში მომვარდები ხოლმე და ალა-
მიანს სიტყვას არ მოაფიქრებინებ. აბა სადა
გვაქვს ოთხას ხუთასი დღისა, რომ მოჰყვები
ხოლმე.

მერივი. მერე ვინ ამბობს, რომ გვაქვსო?
არც ხუთასისა იქნება და არც ოცდა ათისა,
ორივეს წილს მოგახსენებ. ხუ...თა...სი...
კი არა! ნეტავი იყოს და დაე ამ დასამიწებ-
საც რგებოდით.

პოსრედნიკი. მაგას მერეც გამოვიძიებთ.
მხლა კი თქვენ ის სამის დღის მიწა თქვენს
ნაყმეს ისევ უნდა დაუბრუნოთ.

მერივის მასლი. რატომ? მიწა ხომ ჩემია.
ასე არ იწება ყოვლად მოწყალე ხელმწიფემ?

პოსრედნიკი. ღიახ, თქვენია.

მერივის მასლი. თუ ჩემია, მევე მამეცით;
მინდა რომ ჩემი იყოს. მე მინდა ჩემი მიწა მე-
ვე მოვიხმარო, ხათაბალა. შენია და შენი
კი ნუ იქნება, გავანილა!

პოსრედნიკი. თქვენია, მაგრამ მთავრობამ
გლესის ნაჭერი მიწები ისევ ზღესს მიჰსკა
სახმარებლად, რომ თავის ცოლშვილი გა-
მოჰყვებოდეს, ხელმწიფისა და მებატონის ხარჯს
გაუძღვდეს და თქვენ კი იმის ნიშნად რომ მი-
წები თქვენია დაწესებული გარდასახადი უნ-
და მოგართოს.

მერივის მასლი. არ მესმის. მართი ეს მიბ-
ძანე: მიწა ვისია?

პოსრედნიკი. მოგახსენებთ მებატონისა, მე-
თქი.

მერივის მასლი. თუ მებატონისაა, გლესს
რად აღდეგო? მაშ ხანელი ჩემი ყოფილა
და სახრავი კი იმისი. ჰო, ეხლა კი მიხვდით.
რადას მაწალებ, შე დალოცვილო, აგრე მე-
ტყუადი რომ შენი არ არი თქო.

პოსრედნიკი. (მოთმინებლად გამოუსულსავით). მრ-
თის სიტყვით ის სამის დღის მიწა, რომელიც

თქვენ თქვენისავე სიტყვით ამ თებერვალში
ჩამოგირთმევით, გლესს უნდა დაუბრუნოთ.

მერივის მასლი. მაშ ის მიწა სწორედ უნ-
და დაუბრუნდეს?

პოსრედნიკი. შოვლის უარის უთქმელათა.
ღა თუ ჩამოსართმევია, თითონ კანონი ჩამო-
ართმევს თავის დროზედ.

მერივი (თავის მასლს) აკი გითხარ, დაბალი
ლობე გნახა მეთქი. რატომ იმ გლესს კაცს
არ დაუბრუნა ეგნახი? თუ აგრე?

მერივის მასლი. მე, მგონია, კანონი დიდი-
სა და პატარისათვის ერთი უნდა იყოს. წე-
ლან იმ გლესს უბძანე, რაკი ბატონს ეგნახი
ჩამოურთმევია, არ გეშველებარაო, და ეხ-
ლა მე მიბრძანებ, რაკი ჩამოგირთმევია, უნ-
და დაუბრუნოაო. ეს სადაური სამართალია?

პოსრედნიკი. იქ სხვა გარემოება იყო და
აქ სხვა არის.

მერივის მასლი. სულაც არა. იქაც ჩამორ-
თმევია და აქაც. იქ, უფრო ძნელიც არის,
რომ კაცს გაშენებული ეგნახი ჩამოართოს
კაცმა და ჩემს კაცს კი ჩემს საკუთარს ცარი-
ელს სახნავ მიწაზედ რა ოფლი დახარჯვია.
არა, ჩემო რძალო?

მერივი. ღიახ, თქვენმა მზემ, თუ მართალი
გინდათ, მართალიც ეგ არის.

პოსრედნიკი. მე ხომ აგრე, მაგრამ ის კი
დაგვიწყდათ, რომ იქ უწინვე ყოფილა ჩა-
მორთმეული, აქ კი გამოცხადების შემდეგ.

მერივის მასლი (თითქო გაუხარდა) ღიახ კა-
რგი და პატრონანი! მე კარგათ ბძანე, მანდ
დავდეგეთ. მე ჯვარზედ და სახარებაზედ დავი-
ფიცამ, რომ, როცა მე ის მიწა ჩამოვართვი,
გამოცხადებული არ იყო ბატონ-ყმობის გა-
დავარდნა. ჩვენც მაგის ჩუქურთვი არა ყოფი-
ლა.

პოსრედნიკი. თქვენე არა ბძანებთ წელან,
რომ სწორედ წელს თებერვალში ჩამოვარ-
თვიო. წლევანდელი წელიწადი, როგორც
თქვენ თითონ კარგად მოგეხსენებათ, ათას
რეას სამოცდა მეხუთეა.

მერივის მასლი. მართალია.

პოსრედნიკი. გამოცხადება იყო 1864 წ.
გოვრგობის რეასა.

მერივის მასლი. აი ქალაქში რა გამოაც-
ხადეს?

პოსრედნიკი. ღიახ.

მერივის მასლი. მეც მაგას მოგახსენებ,
რომ მაშინ მე იქ არა ვყოფილვარ, ის ერთი
შვილი მყავს—უკაცრაოდ რომ თქვენთან ვი-
ფიცა—ის ერთად ერთი შვილი არ მამიკედება,
მაშინ მე იქ არა გხვდებოდა. აი თუნდა, კარ-
გია მოწამეც აქვე მყავს, ჩემს რძალსა ჰკით-
ხეთ. არა, ჩემო რძალო?

მერივი. ღიახ სწორე ბძანებაა. ბანა არა, მე
კიდევ ვუთხარი: ჩემო მასლო, წავიდეთ მეთქი;
წავიდეთ მეთქი; ჩემო მასლო, ჩვენც ყმები გყავს,
ერთი შევეტყოთ რაამბავია, მეთქი. ახლა ხომ
მოგეხსენებათ ჩვენი ქართველების ამბავი. და-
ზარდა, არ წამოვიდა. ბოლოს კი დახე, დე-
დაკაცის ჰქვას რომ არ აჰყვა, რა კარგად გა-
მოვიდა. რაკი რომ გამოუცხადებდნენ მიწას
გლესს ხო ვეღარ წართმევდა.

მერივის მასლი. (თავმოშვებით) მე კი არ ვი-
ცოდო! ძაცს შორ მხედველობა უნდა ჰქონ-
დეს!... ბანა არა ზედ გადამაკვდა ჩემი რძა-
ლი და მაინც არ წავედი.

პოსრედნიკი. შესაძლოა, რომ იქ არა ყო-
ფილიყავით. მერე მაგით რაო?

მერივის მასლი. ისა, რომ მე არ გამოამც-
ხადებია, მგონი, ცხადია.

პოსრედნიკი. თქვენ გამოგცხადებთ, თუ
არ გამოგცხადებთ, ეგ კანონისათვის სულ
ერთია. მხოლოდ ამას მოგახსენებთ, რომ გი-
ორგობის რეას, 1864 წ. აქედ არა მებატო-
ნეს ნება არა აქვს გლესს ჩამოართოს რამე.

მერივის მასლი. მშ, თქვე დალოცვილო,
კანონი თქვენს ხელშია, და როგორც გინ-

დათ, ისე ატრიალებთ.

მერივი. მლონდაც, ოლონდაც!..

პოსრედნიკი. მე განაჩენს დავსწერ და თუ
უკანონობას რასმეს ხედავთ, ზედ დააწერეთ,
რომ კმაყოფილი არა ხართ და მერე იჩივლეთ.

მერივი. ბევრს რასმეს ეხედამთ, მაგრამ გა-
მგონი ვინ არის?

მერივის მასლი. მშ, შე დალოცვილო, სად
იჩივლო? ასე გონია შეიდი შკოლა მამეთა-
ვებინოს, ჩემს გვარს ძლივ დავსწერ ხოლმე.
აძლევთ, მიეცით ღმერთმა მშვიდობა მოგცეთ.

(ქვრივს) შენ კი მიყავ ეს საქმე, ბებრუხანაე!
მაშინვე კი მიმოწმა ხუთასი დღისაო. სადა
გვაქვს ხუთასი დღისა? აბა სადა გვაქვს?

მერივი. რაო, ბებრუხანაო! ში შენ თვა-
ლებს!.. აი კარგია რომ მოწამე მყავდა. (პო-
სრედნიკს). ჯერ ამან არა ჰსთქვა, თქვენი ჭი-
რიმი, ხუთასი დღისაო (პოსრედნიკს სიტყვი მო-
ჰსდის). არა, ნუ კი იცინით, სწორეთა ბრძა-
ნეთ: ამან არა ჰსთქვა? ამ ნიშნით სიტყვა
მოუტყერი კიდევ: ნახევარი ჩემი ობლებისაა
მეთქი. მერე როცა მაგანა სთქვა სადა გვაქვს
მაგდენიო, აკი მეცა ვსთქვი სადა გვაქვს,
მეთქი, ესე არ იყო?

მერივის მასლი. მსე იყო, თუ არ იყო, მე
ვიცი შენი!.. (და გაჯავრებული გადის).

მერივი. (წამოხტება და კარებიდან მიჰსძახის) შენ
იცი, მე ვიცი ყურებზედ ხახვს დამაჭრი, ბაი-
ყუშის ბაიყუშო! (შემობრუნდება და პოსრედნიკს)
საშინელი ცრუ რამ არის ეგ წყუღულ შეჩვე-
ნებული. არ გამოამცხადებიაო! ტყუის, თქვენ-
მა მზემ, გამოამცხადებია კიდევ და ყველაფე-
რი. მაგისაგან გლეს-კაცებს მოსვენება არა
აქვთ, მე რომ თქვენი ვიყო ციხეში ჩავსამე-
ვინებდი, ერთი ბუნტი კაცია, ავი პირის პა-
ტრონი. არ გამოამცხადებიაო!.. თქვენც ლა-
მხად მიუხვდით. მგონი მე რომ განიშნეთ
ტყუის მეთქი, მაშინ მიუხვდით. მის ატყუებს?
თქვენ გატყუებთ. აი ეგ მურტალი, ეგა!...
პარგად უყავით, რა გაამტყუნეთ. მაგისთანა
კაცს ეგრე უნდა. (დაბლა ხმით) მე, სწორედ
მოგახსენო, ქურდიც არის; საციმბირაო.

პოსრედნიკი. მაგას თავი დაანებეთ თქვენ
თქვენი საჩივარი ბრძანეთ.

მერივი (წამოღება ფეხზედ სკამიდან და მოწიწე-
ბით). ახლა მე მოგახსენო, ჩემო დიდებულო
ხელმწიფე, ბრძენო და ბრძენთა ბრძენო, ქე-
რივ ოხრის გამკითხავო, ობოლთა მწყალო-
ბელო, მაღალო და სვიანო, უხვო და მდაბა-
ლო! ამ ორი კვირის წინად ჩემმა ნაყმემ,
ყმა რომ ეთქვა გამიწყრებით, ჩემმა ნაყმემ
თავისი გომბიო გოგო გაათხოვა, ერთ ვილა
ოხრის მიჰსკა, ერთი თავისთანა მურტუკს. მი-
უგზავნე ჩემი გოგო და შეუთვალე: ახლა
ქალს რომ ათხოვებს საჩქმეს არა ნადღობდითქი.
შურდიც არ შევებდრტყა. ახლა მე თითონ მი-
უყარდი და უთხარი: საჩქმეზედ რას ამბობ?

წადიო, საიღამაც მოთრეულხარ, იქავაო, სწო-
რედ ამ სიტყვით მიჰასუხა, თქვენზე მიწა არ
მენახოს. აბა ჩემი მასლი ხომ არა ვარ ან იმისი
გომბიო ცოლის ამხანაგი, რომ ტყუილი მოგახ-
სენო: სწორედ ეგრე მითხრა. მე კიდევ არა
ფერი. შემოიყარა, ბატონო, ჩემ წინ დონ-
ჯი მუხრან-ბატონივით, ამიწია ჩემ თვალ-
წინ და დამიწია მხრები, ჩემ წინ, ჩემ წინ,
თქვენმა მზემ. აბა, თქვენი ჭირიმი, ეხლარო
მაგებს მეუბნება და მაგებს ჩადის, მეფი ვა-
ხტანგის კანონებს და რჯულის არღვევს, მე-
რე რაღასა იქს, როცა თავისუფლება, ღმერ-
თმა კი ნუ დაასწროს, როცა თავისუფლება უფ-
რო ძვლებში გაუფუჭდება. არა თქვენე თქვენის
მაღალ გონიერებითა ბძანეთ: მერე რაღასა იქს?
მე რომ თქვენი, ვიყო აბა ჩემგან ჰქვა რად
გესწავლებათ, მაგრამ მე რომ თქვენი ვიყო
იმას ერთი ლამაზად მიეტყებდირუსულის წყე-
პლითა, იმ საჩქმეს ერთი ორად წავართმე-
დი და მომიგდებდი მე საცოდავსა, ერთს ქე-
რივს ოხრის, ობლების პატრონს. მაღლიც
მაღლად ჩვეთვლებოდათ და მეც ქვრივ ოხ-
რის მეფე ვახტანგისაგან დაწესებულს, დაბე-

ძლიოს და დამტყიცებულს კუთვნილს მიბო-
ძებდით და თქვენ გაჩენის დღეს მტრულად ეხე-
დით. იმას კი ერთ ლაზათთანად შეგვეჩვენებოდა,
რომ მეორედ აღარ გაგებდნა, თორემ ერთი
ბუნტი კაცია. მეგნი, ჩემო დიდებულო ხელ-
მწიფე, ღორის ტილივით არიან, ფეხზედ რომ
დაისვან, თავზედ აგაცოცდებიან. თქვენ მა-
გათ კარგად არ იცნობთ, ო თქვენმა მზემ;
(ამ დროს შემოვა ამ ქვრივის ნაყმევი. მერივი დაინახავს,
თუ არა, სიტყვას გაჰსწყვეტს და გაკაპსებული შეუღტვს
გლესსა) რაო, რისთვის მოეთრევე, შე ძაღლის
ნათრევი! აიღვით განა ენა! ღამაცადე თუ
შენი ცოლის ის გველის წიწილა ძაღლებს არ
ვართვეინო.

ზღესხი. აი, შენი ჭირიმი, ამისათვის გია-
ხელ. აღარა გვაქვს, ბატონო, ამისაგან მოს-
ვენება. აქაო და ხელმწიფემ რად გაგანთავის-
უფლათო, ლამის ლანძღვითა და თრევითა
მთელი სოფელი აჰყაროს. ხელმწიფემ გაგვა-
თავისუფლა, ჩვენი რა ბრალია!..

მერივი. მაშ ვისი ბრალია, მაშ ვისი ბრა-
ლია! (პოსრედნიკს) სწორედ ამათი ბრალია, თქ-
ვენზე მიწა არ მენახოს! (გლესს) არაა არაა
არხანდ რომ გააჭრელეთ და ჩუმ ჩუმად სა-
მართალში დაძვრებოდით, ბატონები აღარ
გვიდაო, მითამ არ ვიცი განა!.. აი შე წუ-
წისი შეილო, რაო? მითამ ჩვენ წავედით და
ვითხოვეთ: ყმები ჩამოგვართვითო (პოსრედნიკს)
მე რომ თქვენი ვიყო, ამ სიცრუისათვის ციმ-
ბირში დავაკარგვინებდი. ღახე, ჩვენ გვაბრა-
ლებს; ქვეყნის ცოდვა ჩვენ უნდა დაგვადგას
კისრზედ. ბუნტია მა რა არი? მ, თქვენმა
მზემ, ბუნტია!..)

ზღესხი (უფროსი პოსრედნიკს) ერთი წამალი
რამ დამდევი, აგრემც ღმერთი გადღევრძე-
ლებდეს. მართი ამას კი მომამორეთ და რაც
გნებავდესთ, ის მიყავი. ამის წყევლისა და
ქოქვისაგან სოფელს კი ვეღარ უხეირნია და.
წამოხტება დილით, გამოვა დერეფანში ამ-
ლეღს და ჩამომეღელს ჰსწყევლის და თან
მიჰსძახის ხოლმე: გიხარიათ განაო, გიხარი-
ანთ განაო! აი თქვე ასეთებო, აი თქვე ისე-
თებო. მენა ხომ რაღა? ღლე არ გავა ცოლ-
შვილი არ დამიწიოკოს. მართი ღმერთი გად-
ღევრძელებდეს, გადამასახლეთ სათიმე და ამ
ჯოჯოხეთს მამარჩინეთ.

მერივი (მეტევეთ) რაო? ბადაგასახლონ? მინა?
ვის შეუძლიან შენ გადაგასახლოს. მაშ მეფე
ერეკლეს ხსენება ქვეყანაზედ აღარა ყოფილა;
მაშ იმისაგან ბოძებულს თორმეტ მეფეთ მე-
ფის ბეჭდიანს ოქმსა ძალა აღარა ჰქონია. აბა
იქა ჰსწერინხარ, რომ შენ შენის შესავლითა
და გასავლითა ჩემი ყურ მოჭრილი ყმა ხარ,
თუნდა რომ აქვე შუაზე გასქდე, ეგრეა.

ზღესხი. აღარა ვართ, ქალბატონო, თქვე-
ნი ყმები, არა და არა.

მერივი. ში, შე ძაღლის ნაშენო, იქ ჩემ
სანებევში ჩავახშობ მურა ძაღლისავეითა! (პო-
სრედნიკს) არა, მოწყალო ხელმწიფე, თუ ეხ-
ლა ეგენი არიან ჩვენი ბატონები ერთი გვი-
ბძანეთ თუ არა და რაზედ მაღანძღვინებთ,
თქვე დალოცვილი შვილო, ამ დროულს დე-
და-კაცს, პატრონისა ახნაურიშვილის მეუღ-
ლესა. ამ ძაღლის ნაშენისაგან როგორ უნ-
და მეკადრებოდეს რომ ეგ მეუბნებოდეს თქ-
ვენი ყმა აღარა ვართო.

პოსრედნიკი. (გულზედ მოსული) მე მაგ უშვე-
ვერისა და ურიგო ლაპარაკისათვის თქვენ,
თქვენო კეთილშობილებავ, ჯარიმად სამს მა-
ნეთს გახდევინებთ და თუ კიდევ არ მოიშ-
ლით, სამართალში მიგცემთ. მოთმინებლად
გამოგყვართ.

მერივი (მართლა შემართალი). რათა, ჩემო დი-
დებულო ხელმწიფე, მე თქვენთვის ცუდი სი-
ტყვა არ მომიხსენებია. მე ამ პირუტყვს ვე-
უბნები. ნუ იწებთ გაჯავრება, ჩემო მაღალო
ხელმწიფე! სამი მანეთი არა ბძანეთ, აი იმ ჩემს
გლესს ერთი სამად საჩქმე წავართვათ, რომ-
გორც დალოცვილი მეფე ვახტანგის კანონი
ბძანებს,—სამი მანეთი კი არა, ექვსი თქვენ
ინებეთ, დანარჩენი მე მიბოძეთ. ღმერთმანი

კანონისა მორჩილი არა ვარ და! მს გლახი
კი საშინელი მურტალი რამ არი. ღახე მე
უნდა მეჩივლა და ამან არ დამასწროს. საკ-
ვირველია, საღ შეიტყობენ ხოლმე. მს რაც
ბატონ-ყმობის გადავარდნის ხმა ჩამოვარდა
ქვეყანაზედ მესხად, ეს წუწყის შეიღებო სწო-
რედ გულთ მისნები შეიქნენ... იმ დღეს, აი
დიდი წვიმები რო გახლდა, — მიწურმა ბანმა
ველარ დაიჭირა. ბამოვედი გარედ — ეს ძაღლ...
ძინალამ არ წამცდა ეს გველ ზოკერა იქვე ჩე-
მთან ახლო დგას, დაუძახე და ისე ტყბილად
დგდა-შვილურად ეუთხარი: "შვილო, ბიორგი,
მეთქი, (გლახს) გაგიწერეს წმინდა ბიორგი.
(პოსტდენის) "შვილო, გიორგი, მეთქი. თქვენ-
ზედ მიწა არ მენახოს სწორედ ამ სიტყვით:
"შვილო გიორგი, მეთქი. თუ ეს ტყუილი
იყოს, ამას (გლახზედ ანიშნებს) გაუწერეს წმინ-
და ბიორგი. "შვილო გიორგი მეთქი, ჩემო კა-
რგო და პატროსანო, მეთქი, თქვენმა მზემ,
სწორედ ამ სიტყვით, ერთი მოდი და შენის
ლამაზ-ლამაზ მადლიან თათებიტა ნიჩაბი აიღე
და ბანი დამიტყვენ, შენებურათა, მითამ მე
დგდა ვარ მეთქი და შენ ჩემი "შვილი, მეთქი.
აგრემც ღმერთი ჩემ ღმერთად მოგყრის მე-
თქი. სწორედ ამ სიტყვით, თქვენმა მზემ. ახ-
ლა რა არი მეთქი (ჩაფიქრდება და ალერსის სიტ-
ყვებს იგონებს და ვერ მოიგონებს) ახლა ბევრი
რამ ისე ლამაზ-ლამაზი მარგალიტით სიტყ-
ვები ეუთხარი ისე დგდა-შვილურათა, რო-
გორც მოგესხნებოთ ჩემი ამბავი — დაყვავე-
ბით და ლოლღობითა. მაგრამ რა? მეგელს სახა-
რება თუნდა წაუკითხე თუნდა არა. მომყო,
ბატონო, პირი — აი ამოემსოს მაგას შავი მი-
წით პირი — მომყო, ბატონო, ჰი, ასე გამ-
ხადა, ასე გამხადა რო რაღა მოგახსენოთ. რა
ვიცი რეები არ მაკადრა, თქვენზედ მიწა არ
მენახოს. აბა ეგ მოსათმენია, მაგრამ, რაკი
სახარებაში (გლახს) გაგიწერეს იმისი მადლი
(პოსტდენის) რაკი სახარებაში ჰსწერია, მოთმი-
ნებითა თქვენითა მოიპოვეთ სული თქვენიო,
მეც მოვიტმინე. ავიკარ პირი. აბა ხომ მო-
გესხნებოთ დარბასილი კეთილ-შობილის დე-
და-კაცის ამბავი, ჩემ თავს რად ეკადრებდი
რო მაგ ძაღლ... ძიდე კინალამ არ წამცდი-
და — მაგ ორ ფეხა მუტრუკს სიტყვით შეგბ-
მოდი. ავიკარი პირი. მს კი ეუთხარი: კარგი,
"შვილო, მეთქი; ღმერთმა მშვიდობა მოგცეს
მეთქი — სწორედ ამ სიტყვით, თქვენმა მზემ,
ღმერთმა მშვიდობა მოგცეს მეთქი, გაუწერეს
მაგას ღმერთი. როგორც მოგესხნებოთ ჩემი
ამბავი ისე დგდა-შვილურად ეუთხარი, მშვი-
დობიანად. მაგრამ რა? ბანა მაგათზედ ტყბილი
და გულ მტკივნეული სიტყვა გასტრის!.. მსე
გახლდათ, ჩემო მოწყალე ხელმწიფე! მსლა
მე ვიცი თქვენ ამ უბედურის შეიღს დატე-
რინებთ, ცხენშია ჩასომთ, მაგრამ ამას კი
გახვეწებით — ბევრს ნუ აცემინებთ. აზიზადა
მყავს გაზღილი, მაგას — ერთი ორმოც სამო-
ციოდე რუსის წკეპლა ჭირათაც და ღხინა-
თაც თავ საყრელად ეყოფა. რა ექნა? ჩემი
გაზღილია, მაინც მებრალდება, გთხოვთ უმო-
რჩილესად, მაგზედ მეტს კი ნუ დააკრევი-
ნებთ. რაც უნდა იყოს მე ვგენი, ეგ გველის
წიწილები მაინც ჩემად მეგულებიან, "შვილებ-
სავით დაგვიზღია, დიდი სიბრალული მაქვს.
მგრე გეთაყვანე, ბევრს ნუ აცემინებთ. თუ
სამოცი გეცოტავოთ, ერთი ოციოდე კიდე
მოუმატეთ არა უშავს რა, მაგაზედ მეტს კი —
აი მუხლ მოდრეკითა გთხოვ — ნუ გადაჭრბ-
ებთ. მს კია რომ რუსს უნდა დააკრევიოთ
როზგები, თორემ ქართველი, ხომ მოგესხნე-
ბათ, მაგისთანებში ქალაქუნა არის, ისე ვერ და-
კრავს, როგორც ზაკონი და კანონია. ამასაც,
თქვენმა მზემ, მაგისთვის ეამბოზ, თორემ ცე-
მა ცემა ჩათვლება და ეგ კი ისევე ისე ვი-
რად დარჩება. ძიდე მეორეთაც გაბედეს და
იტყვის: დაე მცემონო, ხომ არ მეტკინებო.
და ეგრე გული წაუხდება და მაგის წახდენა

მე არ მინდა, "შვილიცთა გამიზღია; ჩემი ამ-
გი ფუქად ჩაივლის. ახლა არ იქნება რომ კი-
დედ ჩვენ მებატონებმა არ ვიფიქროთ მაგათ-
თვისა. მაგათ ხომ ღმერთმა თავისი ტყვა არ
მისცათ. (გლახს) აი, დავიდგა ეგ თვალი, ხომ
ყელ გვაჭრევიანებთ ჩვენა, მაგრამ ჩვენ კიდ-
ევაც იმოღენა გულის ტკივილი გვაქვს თქვე-
ნი რომ ჩვენს ზრუნვასა და ცდას მაინც და
მაინც არ გაკლებთ. (პოსტდენის) ეგრე თქვენს
თავს ევენაცაღე, ოთხმოცი იყოს, მეტი კი არა

სახაზინო განცხადება.
(Закавказский Вѣстникъ № 63)

1 ტფილისის ბუბერნის სამმართველოში 29 მომა-
ვალს სექტემბერში მოხდება ტორგი, სადაც 1868
წლის 1 იანვრიდან იჯარით გაიცემა სამის წლის ვა-
დით თევზის კურა ტყის ანუ ხრამის მდინარეში. მს
მდინარე არის ტფილისის უფლები ბორჩალოს უჩასტ-
კაში ბოლოვარის და ბრუსლის სოფლებთან.

2 ამავე სამმართველოს გადაწყვეტილობით სიღნა-
ლის უფლის სულში 27 მომავალს სექტემბერს გაი-
ყიდება უძრავი მამული, რომელიც ეკუთვნის ციხიბრ-
ში გაგზავნილებს ბაბრიელს და რაფაელს ილაშვი-
ლებს და ბეო მკედლიშვილს. მს მამული მდებარეობს
სიღნაღის უფლები სოფელს ქედელში და შესდგება
ვენახებისაგან და მარანისაგან. ღაფასებულია 314 მან.

4 ამავე სულში 11 მომავალს სექტემბერს ეგრეთ-
ვე გაიყიდება უძრავი მამული, რომელიც ეკუთვნის
თელავის მცხოვრებებს პეპანა პირაკოზოვს. მს მამული
მდებარეობს ქალაქს თელავში და შესდგება ერთ ეტა-
ჟიან ქვის სახლისაგან, ცარიელ მიწის და ეზოსაგან.
ღაფასებულია 190 მან.

5 ამავე სულში 11 მომავალს სექტემბერს კიდევ
გაიყიდება უძრავი მამული, რომელიც ეკუთვნის თე-
ლავის მცხოვრებლებს მასილს მალასხეს და ბიორგი
მასილისძეს ბიდურაშვილებს. მს მამული შესდგება
ერთი ქვის ოთახისაგან. ღაფასებულია 80 მან. და
მდებარეობს თელავის ქალაქში.

6 სიღნაღის უფლის სასამართლო აცხადებს, რომ
იმას ტფილისის ბუბერნის სამმართველოს გადაწყვე-
ტილობით სურს მოახდინოს 19 მომავალს სექტემბერს
ტორგი ვენახის გასასყიდად, რომელიც ეკუთვნის სიღ-
ნაღის უფლის ზიარის უჩასტკის სოფლის მეჯინის
გლუხი კაცს ნინია სიმონაშვილს.

საბიზლიოგრაფიო ცნობა.

მელიქიშვილის და კამპ. სტამბაში ტფილი-
სში, ხანის ქუჩაზე, პოლიციის გვერდით, თ. მ.
ბებუთოვის სახლში ისყიდება "ჩონგურში",
ნ. ბარათაშვილის, ილ. ჭავჭავაძის, აკ. წერე-
თლის და სხვა მწერლების ლექსების კრება,
შედგენილი ა. ლორთქიფანიძისაგან. ფასი 1
მანეთი.

იბეჭდება და ამ დღეებში გამოვა: მამუხის
ტაშლანის.

კარმოვობითი განცხადება.

პრუსიიდან მოსულს, განათლებულს
კაცს, რომელსაც კარგათ აქვს ნასწავ-
ლი ეკონომია და სოფლის მეურნეობა,
მსურს მიწა იქირაოს შესამუშავებლად.
მინც მიწის ქირით გაცემას ისურვებს,
იმას სთხოვენ თავისი პირობა "დრო-
ების" რედაქციას შეატყობინოს. მიე-
თონ მიწის დაქირავების მსურველი
სცხოვრებს რიყზედ, უფ. მერკანტა-
ლერის სახლში, ტფილისში.

რომელიც შორაპნის უფლებში დებულების
ოქმებს ადგენდა, ის უცხადებს მუთათისის გუ-
ბერნიის მირავის პოსტდენიკებს, რომ იმას

მსურს კიდევ მიიღოს შრომა ამ საქმეში. ამის-
თვის ის ითხოვს, რომელიც თანამშრომელს
ედებს, მოიწეროს "დროების" რედაქციაში ამ
ადრესით: Въ Тифлисъ. Въ редакцію гру-
зинской газеты "Время".

იოსებ ხერხეულიძისაგან.

ბარდა ჩემის მადლის მალაზიისა, რომელიც
არის ტფილისში, თამაშობის მარეასლაში,
ამ ახლო ხანებში გავაღე სხვა მალაზია სამ-
ხედრო აფიცრების სახმარის ფორმის ნივთე-
ულები (Форменныя вещи для военныхъ
офицеровъ), პოლიციის ზემო რიგობაზედ,
სოლოლაკის დიდს ქუჩაზედ უ. ჯანყელის
დუქნებში. წინათაც მქონია ჩემის სამსახუ-
რით ნდობა უ. უ. სამხედრო აფიცრებისაგან
და სხვათა ქალაქების ვაჭრებთან და ახლაც
ამ ახალ საქმის ვაჭრობაშიაც შრომა და ცდა
მექნება, რომ პუბლიკას მოეწონო ჩემი მა-
ლაზია ყოველ გვარი ნივთეულებით, კარგის
საქონლით და იაფობით.

ამავე ჩემს მალაზიაში ისყიდება სამოქა-
ლაქო ჩინოვნიკების ფორმის ნივთე-
ულები (Форменныя вещи для чиновъ Гра-
жданскаго Вѣдомства.)

ჩემს სახელობაზედ მთხოველნი სხვა ალა-
გებიდამ მიიღებენ, რა ნივთსაც დებიარებენ,
მალე და იაფათ.

ჩამდენი სიტყვა ან-
გლიურს ჩანსოვის
გუთანზედ.

მეორე წელიწადია, რაც შევიძინე უფალის
მალის დეპოდგან გუთანი, სახელობა ანგ-
ლიური ჩანსოვისა Y. F. R. მარკით. მს მო-
ხსენებული გუთანი გამოდგა სამუშაოთ შემ-
დგომის ღირსებისა:

1. გუთანს უნდება ოთხი უღელი ხარ-კამბეჩი,
ერთი გუთნის — დედა და ორი მესხე.....

ზურაბ მოენიძის ლექსებში, რომელიც დაიბეჭდნენ "დროების" № 26 დი №
27 ნომრებში მომხდარან, შემდეგი კორრექტურის შეცდომილებანი ლექსში: ნატერა

არის დაბეჭდილი.	
ხანა მეოთხე სტრიქონი პირველი:	
მენახოს იგი ჩემის ხელითა — — — — —	მენახოს იგი ჩემის ხელითვე
მსევე ხანა მეორე სტრიქონი:	
მახვილით გულში მოხანებული; — — — — —	მახვილით გულში გაწონებულს.
ლექსში: პოემილამ „საპრობილი“	
ხანა პირველი სტრიქონი მესამე:	
და აღარა გრძნობს სიმართლეს გული — — — — —	და აღარა გრძნობს სიმართ- ლეს გული
ხანა მეორე სტრიქონი პირველი.	
როცა კი კაცსა თავი უცენია — — — — —	როცა კი კაცსა თავი უცენია.
აგრეთვე მომხდარა "დროების" № 28 ფურცელის ნათარგმნს ლექსებში	
შემდეგი შეცდომანი კორრექტურისა.	
ლექსში: „მენგრული სიმღერა“	
უკანასკნელი ხანი სტრიქონი მეექვსე	
არის დაწერილი	უნდა იყვეს.
უნდა ატარო შენი ხმალი — — — — —	უნდა ატარო შენ ხმალი.

2. თითონ გუთანი მარტივი არის, გაძლიე
და გამყოლი. აგრეთვე თხოველნი მსწავ-
ლიც გადავიღებს ძნელსა — და განაგებ-
ლულს სახნავს.

3. სახნისი აქვს ბრტყელი და მკრელი, რო-
მელიც ადვილათ გაზდებს მიწაში.

4. გუთნის ფრთა მშვენიერათ სწმენდაცს
კვალს, თანასწორედ და ერთ მხრივ აწვეწს და
აბრუნებს მიწას, მაღლობს და დაბლობს თა-
ნასწორათ ხნამს.

5. გუთნის — დედას შეუძლიან საჩქაროდ
და დაუპროვებლად მისცეს გუთანს იმ ნა-
ირი მომართულება — რა ნაირათაც უნდა, ისე
დააყენოს, რა სიღრმეზედაც სურს, ან თუ რა
ველი მოსტრას განიერი თუ ეიწრო. მელი
სრული მიაქვს, ასე რომ თორმეტს ვერმო-
კამდინ და აგრეთვე სიღრმე კვლისა რვა ვერ-
მოკამდინ მხოლოდ მაშინ, როდესაც ამას
სრული ხოდი მიეცემა, ოთხ უღლისათვის მძიმე
სატარებელი არის, მარამ თუ სიღრმით ხუთ
ვერმოკვზედ დადგება და ველი თორმეტ-ვერ-
მოკვზედ, მაშინ ზემოთ მოხსენებულს ოთხ
უღელზედ მეტი არა შემთხვევისათვის საჭი-
რო არ არის.

ძარგი გამართულობა გუთნისა მდგმოია-
რობს უმეტეს ხელის ფორმაში და გუთნის
ხელის მოსაკიდში; ეტყობა, რომ საგულის
გულოთ მომზადებულის მასალისაგან არის
შედგენილი. ამის გამო თითვეულს მის ნა-
წილს სიმაგრე აქვს, ასე რომ ქვის დახედვით
ანუ სხვა გვარის დაპროვებით არ იფრხება
და არცარა უტყდება.

მე უნდა ესთქვა, რომ ამ ზემოთ მოხსენე-
ბულის გუთნით მუშაობა დიდათ სასარგებ-
ლო არის, მიხედვის და გვართ არც ძვირი
არის: ეს ღირს 82 მანეთი. მალის დეპო არას
ძველს ატლახის ფერმაში — ტფილისში.

იე. სულხანოვი.

ს. ტირძისი.

ენა უკრინათო. მერე ვისთან მიიხრა? მათხი სასეა იმ ძაღლის გავარდნილობითა.

მებატონე. არა მჯერა.

მერიე. შედი და დაიჯერებ. მე კი ღმერთმა დამიფაროს, მაგასთან ვიჩივლო, ვილაკა გდებულა ეგ თქვენი მირუა, თუ ვილაკა.

მებატონე. (შედის პოსრედნიის ოთახში; ძვრის ვუჯრუტანდამ იუტრება ყურებ ატეხილი). პოსრედნიის ეხლავარ, მე გახლავარ...

პოსრედნიე. ძარგად გიცნობთ. ადამადით, თქვენიჭირიმე (სვამს მოუდგამს. მებატონე ჯდება).

მებატონე. (თაკის თავად) შიკი მწამს და ბოლო მაკვირებს! მს კაი თვალითა ენახე. (ამდროს გაიღება კარები და შემოვარდება ისევ ის ძვრის).

მერიე. თუმცა თქვენ არგინდათ ჩემი საჩივარი მოისმინათ, მაგრამ მე მაინც ჩემსას არ დაეშლი, ჩემს საჩივარს ვიტყვი. თუ საბარათლს არ მამცემთ, დაილოცა ხელმწიფე, თქვენზედ დიდი მოსამართლეებიცა ჰყავს; მართა თქვენს ანაბარად არა ვართ გაშვებული.

პოსრედნიე. აი სკამი იწებეთ. ჯერ ამ გლეხს უნდა გამოვკითხო თავისი საჩივარი. (ზღუხს). აბა რასა ჰსჩივი შენ?

მერიე გლეხი. მენა იმასა ვჩივი, შენიჭირიმე, რომ ბატონმა ევნახი ჩამომართო, მამა-პაპის აშენებული.

პოსრედნიე. რამდენი ხანია მას აქეთ?

მერიე გლეხი. იქნება ერთი ათი-თორმეტი წელიწადი. მე მაშინ ღამის მებრეობა შემძლებია, როცა ეგ მომხდარა.

მერიე (აწყვეტინებს გლეხს სიტყვას). მე მაგას ვერ მოგიტყვებ, რომ მაგან ჩემზედ აღრე საჩივარი მოგახსენოს. მე კეთილშობილის ცოლი ვარ, კეთილშობილის სისხლი მიდგა. მე ჩემს საჩივარს მოგახსენებ: ჩემმა გლეხმა...

პოსრედნიე. (წყარბით). ბატონო, გთხოვთ ღონისძიება მამცეთ ჯერ ამას მოუსმინო. (ზღუხს) რაო, რა სთქვი, როდის ჩამოგართო ევნახი?

მერიე გლეხი. მართი ათი-თორმეტი წელიწადი იქნება, შენიჭირიმე!

მერიე. ჩემმა კაცმა...

ახალი მოსული მებატონე. ჩემო რძალო! დააცალე, რას გეცხირები ხოლმე ლაპარაკში.

მერიე. მის დაცალე, ვისა?.. ამ ტულა-პსა!.. (მკ, დიდი რამ მომხდარა, თუ მებატონეს მაგისათვის ევნახი წაუტომეფია. ძარგია, რომ ეგ თითონ ძაღლზედ არ გაუცვლია. მერ უყურებთ! რა ღრო მოვიდა. რაზედ ჩივიან? აი გეცოდნოდა, მე ვიცოდა როგორც ძაღლის ლეკვებზედ გაგცვლიდით. დააცალე! შეკაცრად. მე ის არ გახლავარ, მიიხრან: დაჯგე, დაეჯდე; მიიხრან, ადეგ, ადეგ. კეთილშობილის ცოლს მეძახიან, მე ჩემისათვის პატივი ყველგან ვიცი. (პოსრედნიეს) არა თქვენგანაც მიკვირს, მაგისთანა ზღაპრებს ყურს როგორ ათხოვებთ? მენახი ჰქონია და ბატონს წაუტომეფია. დიდი რამ მომხდარა, თქვენმა მზემ! როგორ გაუბედნია მებატონეს!... (ზღუხს) მენიკი დაეყარე თქვენს თავს!.. პიდეც რომ... ჩივიან. მერ უყურებთ, ბატონზედ ჩივიან. აი სად არის ის ღრო, რომ ესლა შენი ბატონი მაგისათვის არ გაგაწვენინებს და ფეხებიდამ თავამდე ტყავს არ აგაძრობს. პიდეც რომ ჩივის? ში უწინამც დღე გაგპრობიათ!.. (პოსრედნიეს) ბანა მაგათ საჩივარიც შეუძლიანთ მებატონეებზედ! მაგრამ რა? თქვენ მაგათი მხარე გჭირათ და ყველა ფერს ნებას მიჰსცემთ, ეინარის პატრონი.

პოსრედნიე. (მოთმინებლად გამოხული). მე იმოდენა მოთმინება ვიქონიე, რომ თქვენს უსაქმო ლაპარაკს აქამდინ ყურიუფდე. რადგანაც ესლა ეხლადე, რომ მაგ უთავ-ბოლო ლაპარაკს ბოლო არა აქვს, გთხოვთ ან თავი დაგვანებოთ და შინ წაბანდეთ, ან დაბანდეთ და ხმა აღარ ამოიღოთ. მინამ თქვენი რიგი არ მოვა.

მერიე. (საპა სხუბით) ჩემმა გლეხმა ამ ორის კვირის წინად ქალი გაათხოვა, ღედელმა უჩემოთ ჯვარიც დაჰსწერა და საჩექმეს არ მაძლევს. მე გთხოვთ, საჩექმეც წამართოთ, როგორც რიგია და კანონია და ღედელიც გააკრეპინოთ. (ზღუხს) მლოლო თქვენ!.. და-გასწარით, თუ არა! პი! მხლა თუნდ საღამომდინ ვიჯდები. მე ჩემი კი შევასრულებ და!.. ხმასაც არ ამოვიღებ, თუ თქვენმა მზემ, ესლა ხმასაც არ ამოვიღებ. (ჯდება სკამზედ და გამარჯვებულიყვით აქეთ იქით იუტრება).

პოსრედნიე. (ზღუხს) შენ, ჩემო ძმაო, ის ევნახი ევლარ დაგიბრუნდება, რადგანაც შენ თითონ ამბობ ათი-თორმეტის წლის წინად ჩამომართოვო.

მერიე გლეხი. დიან, წინად იყო ეგ ამბავი კაცმა-მართალი უნდა თქვას.

მერიე. (თავის მარჯვ მებატონეს). ბიგე, ჩემო მარჯო, ჩემო ძმაო! აი მცხიკი დაეყარე მაგის კეთილშობილებას, ჩვენ სახლიდამაც გვაგდებს და მაგ ტილიან გლეხს კი ძმაოს ეუბნება.

მერიე გლეხი. მაშ მენა აღარა მეშველებარა, შენიჭირიმე?

პოსრედნიე. თუ კანონზედ მივარდა საქმე, ევრაფერი; მაგრამ მე შენ მებატონესთან მოვილაპარაკებ, იქნება შეგაბრალო და თითონ თავის ნებით დაგიბრუნოს.

მერიე გლეხი. მადლობელი, შენიჭირიმე, შენი. (ზავა.)

მერიე. (თავის მარჯვ ჩუმად). მისი კაცია? (მარჯო ჩუმად ეუბნება ვისიც არის) პიდეც იმიტომაც მაგ ტურტლიანს ვერა უშველარა. მეც არ გამიკვირდა, გლეხი როგორ გამბეყუნა მეთქი, — თურმე ნუ იტყვი იმისი შინებია.

პოსრედნიე. (პირველს მებატონეს). აი თქვენი გლეხიც ჩემს დაბარებაზედ გიხსნათ, რას უჩივიან?

პირველი მებატონე. მხედვე, მაგაზედ ჩემი ხუთი თუმანი ყალანია და აი რამდენჯერ მიტქვამს და არ მაძლევს.

პოსრედნიე. (ამ მებატონის გლეხს). მართალია, რასაც შენი მებატონე გიჩივის.

მერიე. პი, პი, მართალია. (მებატონეს). მაგრამ ბატონო, მაგისათვის რად შეიწუხეთ თავი. პი მოგახსენეთ ძაეკავს ურმები გავისტუმრე და რა წამსაც ჩამომივლენ, მაშინვე მოგვართმევე მეთქი.

პოსრედნიე. მაშ, შენ თანახმა ხარ მართლად ეგ ფული?

მერიე. პი, პი! მაშ არა? მაგისათვის ჩემს სულს როგორ დაეუძმამებ. რაც თავი შემისწავლია, შენი ჭირიმე, მე ეინახამ მაგათა, მაგათი მადლით ღმერთი მეც ბოლომდე მაძლევს. მე ჩემს მებატონეს როგორ ეუღალატებ, ღმერთი მაგათ მაგიერ მიხდის. (მებატონეს) ბატონო, შენიჭირიმე, რაკი ევრა და ძალიან გიკირს, დღესვე ავიღებ ვალათა და თქვენ კი არ შეგაწუხებთ. მეტყობი, შე დალოცვილო, თუ ძალიან გიკირდა და ღეთის მოღალატე ვიქნებოდი, თუ თავი ქვას არ მიხალა და არ მეშოვნა. მაგისთვის როგორ გაჩივლებდი? პი შენ, ჩემოთავო!.. საჩივრად საქმეს როგორ გავიხდობი.

პოსრედნიე. ბარაქალა, რომ აგრე მუყაითი ყოფილხარ შენის მოვალეობის აღსრულებას; წადი უშოვნე და ჩაბარე.

მერიე. პი, პი, ჩავაბარებ დღესვე; (მებატონეს) წამომბანდები, ბატონო?

(მებატონე ადგება და გაჰყვება გლეხს.)

მართი მოხუცებული მებატონე (თავისთავად ხმა მალდა). მინა თქვა გლეხმა ჩემზედ გული აიყარაო. მიუტარავს, ვინც ამას იტყვის დღეს შემდეგ. ძაიკაცი ყოველთვის კარგი იქნება.

პოსრედნიე. დიან, პატიოსანი გლეხი ყოფილა. (მოხუცებულს მებატონეს) ახლა თქვენი საქმე უნდა გავარჩიოთ.

პოსრედნიე. მს თქვენი ნაყმევი. იაკო შა-

იამილი იძიებს თქვენგან ერთ რაღაც მიწას საკუთრებად. აი ნასყიდობის ქაღალდიცა აქვს (მოაწოდებს ქაღალდს).

მოხუცებული მებატონე. (ღიმილით) შენე ჭირიმე, უწინდელი კაცი ვარ, კითხვა არ ვიცი, (ზღუხს) იაკო! მე რა მიწა?

იაკო შაიშვილი. აი შენი ჭირიმე, ღელის მიწას რომ ეძახიან, ჩვენებთან მიწის გვერდზედ, აღმა დაღმა მიწა.

მოხუცებული მებატონე. ის განა ნასყილია, როდინდელი?

იაკო შაიშვილი. პაპი თქვენისაგან უყიდნია პაპჩემსა:

მოხუცებული მებატონე. პირველად მესმის. მაშ პაპჩემის ხელი უნდა ეწეროს მაგ ქაღალდზედ. სხონებულმა წერა კარგათ იცოდა. ბიკო და, თუ ნასყიდი იყო, ღალას რაღად მაძლევდი.

იაკო შაიშვილი. ბატონი იყავ და გაძლევდი, მე რა წინააღმდეგობა შემეძლო. მენა და შენა იმისთანა ბატონ-ყმობა არა გეკონია, რომ ამელო თავი და სხვასავით მეჩივლა. ღალას რად გაძლევდი? იმიტომ გაძლევდი, რომ შენზედ მენა ჩემი ღდენი არა დამკარგებიაო. ჩვენი ბატონ-ყმობა ბატონ-ყმობა არიყო, სესხი და ვალი იყო: მენა შენ მინახავდი და მენა შენ გინახავდი. ჩვენთვის ბატონ-ყმობა არ გადავარდნილა, ისევ ისე შენ ერგულ იაკოლ მიგულს?

მოხუცებული მებატონე. მაშ თუ აგრე, ჩემო იაკო, ეგ ქაღალდი ჯერ ჩემთვის უნდა გეჩვენებინა. მე და შენში სხვა კაცი რა საჭირო იყო; ისევ მოვშველდებოდი. მეც რომ არ იყოს, ერთი ორიოდ დღის შავ მიწას როგორ დავიშურებდი შენთვის: შენი ღდენი ჩემს ერთგულებაში დაგიღამებია.

იაკო შაიშვილი. ნუ მიწყენ, შენი კენესა მე. რაეცი? საშვილიშვილო საქმეა. მენა და შენ რომ ცას შეგებერებულეყავით, მაშინ არა მენალელებოდა რა, შენთან არა გამიკირდებოდა რა. შინ იცის ჩვენ რომ აღარ ვიქნებით რა მოხდეს? ძაღალდს დამტყიცება უნდა. იქნება ტყუილიც არის, ვინ იცის? ნუ მიწყენ, შენი ჭირიმე! საშვილი შვილო საქმეა, ბატონო, და თუ მართლა წყენულობ, მალე მტერი შენ მოგიკვდეს, მალე იაკომ ეს ქაღალდი შენის ჭირის სანაცვლოდ გახადოს. მრი დღის მიწისთვის შენ დაგვარგე! ამ ფარატინას ჩვენს სიყვარულს როგორ დავარღვევინებ!

მერიე (თავისთავად ზუტუტებს) ოო, შე, ჭრელო გველო, ფარისეველო! რა რიგად უძერება გულში!.. ში ნეტავი ერთი შენი ბატონი მე ვიყო!..

მოხუცებული მებატონე. მართალი ხარ, იაკო, საშვილი შვილო საქმეა. (მოტა აღლევით) მე აღარა მეთქმის რა. (პოსრედნიეს აბა ერთი წაიკითხეთ რა ჰსწერია. აი, ბატონო-პოსრედნიე, პურმარილობა ბატონ-ყმობაშია ყოფილა თურმე! (პოსრედნიე კითხულობს ქაღალდს).

პოსრედნიე (ბოლოს). ხელ ვაწერ უთრუთი... შვილი.

მოხუცებული მებატონე. უთრუთი პაპჩემი გახლდათ. (გლეხს) მაშ რაკი აგრე, თუნდ შენი ერთგულობა და პურმარილიც არ მახსოვდეს, მაინც და მაინც პაპჩემის ნაფურთხსაც არ ეუღალატებდი. მე, მართალია, ერთი ღამე აზნაურ-შვილი ვარ, ერთი ორიოდ დღის მიწა ჩემის სახლობისთვის დიდი რამ არი, მაგრამ, რაც უნდა იყოს, პაპჩემის სახელს მე მხერად არ გავხდი. მომიცია შენთვის, ჩემო იაკო, ღმერთმა კაი კაცობაში გამოგიყენოს! მერიე (წაბუტებს) მიუტო!.. მუხრან-ბატონი მოხმანდა და უწყალობა!.. დიან, სწორედ დაგიმადლებს კი!..

მოხუცებული მებატონე. (თითქო მწყინაო) ყველას, ჩემო დო, თავისი თავი აბარია. მე მუხრან-ბატონი არა ვარ. მე ერთი იმ ღარი-

ბი აზნაურთაგანი ვარ, რომელსაც ერთი ღამე ღარიბული პური აქვს და კელიობს რომ ის ლუკმა შეერგოს. დამიბუდლებს, თუ პირველ თითონ იცის. მე კი როგორც მივლია, საფლავის კარებამდინ ისევ ისე ვივლი. (გლეხს) იაკო! მე და შენ, მგონი, ერთმანეთზედ გულს არ ავიყრით!

იაკო შაიშვილი. უწინ ჩემზედ მიწა გენახოს! შენი ჭირი მენა ვარ, ჩემი ღონი შენა ხარ, ზულს როგორ ავიყრი.

მოხუცებული მებატონე. (ლოზიერად) დაილოცა, ღმერთო, შენი სამართალი: გაუყრელს ვერავენ ვერ გაჰყრის! (პოსრედნიეს) აბა, შენი ჭირიმე, ერთი ქაღალდი დაგვიწერეთ, ხელი მოუწერო, თორემ (სარტყელს ორივე ხელით იბღერტს და ღიმილით) ღამის უძმელობით გავწყდევ.

პოსრედნიე. მხლავ, ჩემო ბატონო! (პოსრედნიე ჰსწერს მორიგების ქაღალდს და დაწერის შემდეგ ხმა მალდა კითხულობს).

მოხუცებული მებატონე. ძალიან კარგი. (ძვრის მარჯვს) მე წერა არ ვიცი, აი ჩემი ხელი, ჩემ მაგიერ ხელი მოაწერე. (მებატონე ხელს აწერს) ესლა ხომ შეგვიძლიან შინ წავიდეთ.

პოსრედნიე. შეგიძლიან წაბანდეთ. მადლობას მოგახსენებთ მშვიდობიანად მორიგებისათვის. მასაგანათაც სასიამოვნოა მაგისთანა სიტყვობებითი მეზობლობა, როგორც თქვენა გქონათ.

მოხუცებული მებატონე. მაგას ნუ ბძანბთ. სასარგებლოა სასარგებლო, თორემ ჩემს სიტყვას მოიგონებთ. (გლეხს მხარულად). წამო, იაკო, ერთი ჩვენ კაკალ ქვეშ ჩავსხდეთ და ერთი კიდევ ხელახლოდ დავიძახოთ მე და შენ: „ბატონისა ვარ ღალი ყმა, მტერო, არ შეგვპოვებო“ თქო და სხვამ რაც უნდა თქვას. მშვიდობით! (გლეხიცა და მოხუცებული მებატონეც გადიან).

პოსრედნიე (მესამე გლეხს) შენ ამათი (უჩვენებს ძვრის მარჯვზედ) ნაყმევი არა ხარ? მესამე გლეხი. პი, პი რო მაგათი ვარ.

მერიე (თითქო თავის თავს ელაპარაკებაო მწყურებით). ში ამ დღის მნახველს! ნაყმევიო და არა ყმაო!.. ღმერთო! რას შეგვასწარ!..

პოსრედნიე. მს თქვენი ნაყმევი მოგახსენებთ, რომ ამ წლის თებერვალში სამის დღის მიწა ჩამოგირთმევიათ.

მერიეს მარჯო. მართალია, ჩემია და ჩამოვართვი ყოველად მოწყალე ხელმწიფის ბძანებითა.

პოსრედნიე. სწორედ ვერ შეგიტყვიანთ: გამოცხადების დღის აქედ მებატონეს მთავრობამ ნება არ მიჰსცა, რომ გლეხს ჩამოართოს რამე. მიდრე დებულების ოქმი დაწერება, იმდრომდე გლეხს ის უნდა ეჭიროს, რაცა ჰსჭერია.

მერიეს მარჯო. ოქმი დიდი ხანია, თქვენმა მზემ, დაწერილი მაქვს და ყუთშია მიდევს. მეფე ერეკლეს ოქმი, რო გაშალოთ ამ ოთახს თავიდან ბოლომდინ მისწვდება, თორმეტი მეფედ მეფის ბეჭედი აზის, ხონთქარსაც ხელი უწერია. აი თორემ ჩემმა რძალმა კარგათ იცის.

მერიე. როგორ არ ვიცი? იმითი გვიდა სული, თორემ ჩვენ რა ვიქნებოდით. ის რო არა გეკონდეს, ხომ სულ ყველაფერს ჩამოგვაცილიდით და ამ დასამიწებს მისცემდით.

პოსრედნიე. მე მაგ ოქმს არ მოგახსენებთ. მერიეს მარჯო. სხვა ოქმი კი, სწორედ მოგახსენო, ჩვენ არა გვაქვს. არა, ჩემო რძალო, მგონია, არა გვაქვს?

პოსრედნიე. რასაკვირველია ის ოქმი, რომელსაც მე მოგახსენებთ, თქვენ არ გეკნებათ. მხლა უნდა დაწეროს. იმას დებულების ოქმს ეძახიან, რომელშია გამოცხადებული უნდა იყოს თქვენგან რა ერგება გლეხს და გლეხისაგან რა გარდასახადი გერგებათ თქვენ.

მერიეს მარჯო. თქვენც არ მამიკედეთ ჩე-